

Metodické usmernenie

Režimy v záujme klímy, životného prostredia a dobrých životných podmienok zvierat (Eko-schémy)

Upozornenie: Usmernenie je interpretáciou ustanovení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 436/2022 Z. z., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory v poľnohospodárstve formou priamych platieb. Nezohľadňuje dodatočné interpretácie Európskej komisie k právne záväzným aktom EÚ vykonávaným podľa predmetného nariadenia vlády SR. V prípade sporu zahrňujúceho ustanovenia právne záväzných aktov EÚ uvedených v tomto usmernení, je to v súlade so Zmluvou o fungovaní EÚ, Európsky súdny dvor, ktorý poskytuje konečný výklad platného práva EÚ. Spory zahrňajúce ustanovenia predmetného nariadenia vlády SR rozhodujú všeobecné súdy SR a Ústavný súd SR je oprávnený rozhodnúť o ich prípadnom nesúlade s ústavou, s ústavnými zákonmi, s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada SR a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom a so zákonmi. Poskytnuté informácie nezakladajú právny nárok na poskytnutie priamych platieb.

Obsah

<i>Celofarmová eko-schéma</i>	2
Povinnosť plniť postupy pre jednotlivé typy prijímateľov	2
Zlepšenie štruktúry ornej pôdy	4
Neproduktívna plocha	6
Dodržanie najväčšej výmery ornej pôdy	8
Zatrávnenie ornej pôdy v chránenom území	13
Plocha vysiatá zmesami pre opel'ovače	14
Obhospodarovanie trvalého trávneho porastu kosením	17
Obhospodarovanie trvalého trávneho porastu pasením	18
Celoročný zelený kryt medziradia viníc, ovocných sádov a/alebo chmeľníc	21
Obhospodarovanie rýchlorastúcich drevín	22
<i>Zlepšenie životných podmienok zvierat podporou pastevného chovu</i>	22
Príloha č. 1	25

Celofarmová eko-schéma

Platba za celofarmovú eko-schému sa poskytuje prijímateľovi, ktorý je oprávnený na platbu v rámci základnej podpory príjmu v záujme udržateľnosti a podľa typu poľnohospodárskej plochy dodržiava poľnohospodárske postupy prospešné pre klímu a životné prostredie.

Platba za celofarmovú eko-schému sa poskytuje najviac na výmeru, na ktorú je prijímateľovi v súvislosti s rokom podania žiadosti vyplatená platba v rámci základnej podpory príjmu v záujme udržateľnosti.

Z celofarmovej eko-schémy sú vyňaté zalesnené plochy podporované v rámci II. piliera SPP; prijímateľ, ktorý vo svojom podniku obhospodaruje aj takúto plochu, môže požiadať o eko-schému, ale na zalesnenú plochu mu eko-schéma nebude vyplatená.

Na účely celofarmovej eko-schémy sa za chránené územie (CHÚ) sa považuje územie podľa § 26 a § 27 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny (chránené vtáacie územia a územia európskeho významu). Súvislá poľnohospodárska plocha ornej pôdy prijímateľa na jednom diele pôdneho bloku (ďalej len „súvislá plocha ornej pôdy“) sa považuje za plochu nachádzajúcu sa v chránenom území, ak sa najmenej 5 % alebo 0,5 hektára jeho výmery nachádza v chránenom území. Uvedené pravidlo sa týka konkrétneho prijímateľa, t. j. ak jeho súvislá plocha ornej pôdy zasahuje do chráneného územia, vzťahuje sa na prijímateľa vo vzťahu k tejto ploche vyššia úroveň požiadaviek (a vyššia sadzba na hektár). Vyššia úroveň požiadaviek je relevantná pre prijímateľa s celkovou výmerou poľnohospodárskej plochy viac ako 10 hektárov, ak plocha trvalých trávnych porastov (TTP) a tráv alebo iných bylinných krmovín na ornej pôde pokrýva menej ako 50 % výmery poľnohospodárskej plochy.

Povinnosť plniť postupy pre jednotlivé typy prijímateľov

1. Celková výmera poľnohospodárskej plochy prijímateľa najviac 10 hektárov

Prijímateľ s celkovou výmerou poľnohospodárskej plochy v roku podania žiadosti najviac 10 hektárov dodržiava na jednotlivých typoch poľnohospodárskej plochy postupy:

1. zlepšenie štruktúry ornej pôdy,
2. obhospodarovanie trvalého trávneho porastu kosením, pričom najmenej 3 % plochy TTP pokosí v neskoršom termíne podľa tabuľky č. 5, zvyšok kosí v riadnom termíne podľa tabuľky č. 5,
3. celoročný zelený kryt medziradia viníc, ovocných sádov a/alebo chmeľníc, a
4. obhospodarovanie rýchlorastúcich drevín.

Prijímateľ sa môže rozhodnúť, že postup podľa bodu 2. sa vykoná v kombinácii s postupom Obhospodarovanie trvalého trávneho porastu pasením. V takom prípade sa v neskoršom termíne pokosí najmenej 3 % plochy TTP, na ktorej sa nevykoná postup Obhospodarovanie trvalého trávneho porastu pasením.

2. Celková výmera poľnohospodárskej plochy prijímateľa viac ako 10 hektárov, pričom plocha trvalých trávnych porastov a tráv alebo iných bylenných krmovín na ornej pôde pokrýva najmenej 50 % výmery poľnohospodárskej plochy

Prijímateľ s celkovou výmerou poľnohospodárskej plochy v roku podania žiadosti viac ako 10 hektárov, a u ktorého predstavuje plocha trvalých trávnych porastov a tráv alebo iných bylenných krmovín na ornej pôde najmenej 50 % výmery poľnohospodárskej plochy, dodržiava na jednotlivých typoch poľnohospodárskej plochy postupy:

1. zlepšenie štruktúry ornej pôdy,
2. neproduktívna plocha nad rámec DPEP 8 na úrovni zodpovedajúcej
 - a. 1 % výmery ornej pôdy v roku 2023,
 - b. 1,2 % výmery ornej pôdy v roku 2024,
 - c. 1,4 % výmery ornej pôdy v roku 2025,
 - d. 1,6 % výmery ornej pôdy v roku 2026,
 - e. 1,8 % výmery ornej pôdy v roku 2027.
3. dodržanie najväčšej výmery ornej pôdy na úrovni 50 hektárov,
4. obhospodarovanie trvalého trávneho porastu kosením, pričom najmenej 15 % plochy TTP pokosí v neskoršom termíne podľa tabuľky č. 5, zvyšok kosí v riadnom termíne podľa tabuľky č. 5,
5. celoročný zelený kryt medziradia viníc, ovocných sádov a/alebo chmeľníc, a
6. obhospodarovanie rýchlorastúcich drevín.

Prijímateľ sa môže rozhodnúť, že postup podľa bodu 4. sa vykoná v kombinácii s postupom Obhospodarovanie trvalého trávneho porastu pasením. Postup Obhospodarovanie trvalého trávneho porastu pasením sa vykoná najmenej na 10 % výmery plochy TTP; v takom prípade sa v neskoršom termíne pokosí najmenej 10 % plochy TTP, na ktorej sa nevykoná postup Obhospodarovanie trvalého trávneho porastu pasením.

Ak prijímateľ uplatní v rámci postupu Dodržanie najväčšej výmery ornej pôdy alternatívu pre zavlažované plochy, výmera dodatočných neproduktívnych plôch je 1 % príslušnej súvislej plochy ornej pôdy.

3. Celková výmera poľnohospodárskej plochy prijímateľa viac ako 10 hektárov, pričom plocha trvalých trávnych porastov a tráv alebo iných bylenných krmovín na ornej pôde pokrýva menej ako 50 % výmery poľnohospodárskej plochy

Prijímateľ s celkovou výmerou poľnohospodárskej plochy v roku podania žiadosti viac ako 10 hektárov, a u ktorého predstavuje plocha trvalých trávnych porastov a tráv alebo iných bylenných krmovín na ornej pôde menej ako 50 % výmery poľnohospodárskej plochy, dodržiava na jednotlivých typoch poľnohospodárskej plochy postupy:

1. zlepšenie štruktúry ornej pôdy,
2. neproduktívna plocha nad rámec DPEP 8 na úrovni zodpovedajúcej najmenej:
 - a. 1 % výmery ornej pôdy v roku 2023,
 - b. 1,2 % výmery ornej pôdy v roku 2024,
 - c. 1,4 % výmery ornej pôdy v roku 2025,

- d. 1,6 % výmery ornej pôdy v roku 2026,
 - e. 1,8 % výmery ornej pôdy v roku 2027,
 - f. 3,5 % výmery plochy ornej pôdy v chránenom území.
3. dodržanie najväčšej výmery ornej pôdy na úrovni najviac:
- a. 50 hektárov mimo chráneného územia,
 - b. 20 hektárov v chránenom území.
4. obhospodarovanie trvalého trávneho porastu kosením, pričom najmenej 10 % plochy TTP pokosí v neskoršom termíne podľa tabuľky č. 5, zvyšok kosí v riadnom termíne podľa tabuľky č. 5,
5. celoročný zelený kryt medziradia viníc, ovocných sádov a/alebo chmeľníc, a
6. obhospodarovanie rýchlorastúcich drevín.

Prijímateľ sa môže rozhodnúť, že na ploche ornej pôdy v chránenom území neuplatní postup podľa bodu 3. b., v takom prípade uplatní postup Zatrávnenie ornej pôdy v chránenom území a dodrží najväčšiu výmeru ornej pôdy na úrovni 50 hektárov (v takom prípade neproduktívnu plochu v chránenom území na úrovni 3,5 % nevytvára).

Prijímateľ sa môže rozhodnúť, že postup podľa bodu 4. sa vykonáva v kombinácii s postupom Obhospodarovanie trvalého trávneho porastu pasením. Postup Obhospodarovanie trvalého trávneho porastu pasením sa vykoná najmenej na 10 % výmery plochy TTP; v takom prípade sa v neskoršom termíne pokosí najmenej 3 % plochy TTP, na ktorej sa nevykoná postup Obhospodarovanie trvalého trávneho porastu pasením.

Ak prijímateľ uplatní v rámci postupu Dodržanie najväčšej výmery ornej pôdy alternatívu pre zavlažované plochy, výmera dodatočných neproduktívnych plôch je 1 % príslušnej súvislej plochy ornej pôdy.

Poľnohospodárske postupy prospešné pre klímu a životné prostredie

Postupy vzťahujúce sa na ornú pôdu

Zlepšenie štruktúry ornej pôdy

Prijímateľ je v kalendárnom roku na výmere 25 % plochy ornej pôdy, na ktorej sa nenachádzajú trávy a iné bylinné krmoviny, viacročné krmoviny alebo pôda ležiaca úhorom s porastom obhospodarovaná podľa pravidiel pre eko-schému povinný uplatniť postupy podľa bodu 1. až 4. nižšie alebo ich kombináciu (t. j. prijímateľ si môže vybrať, ktorý postup uplatní – môže ich aj kombinovať). V kalendárnom roku, v ktorom je podaná žiadosť, je možné na rovnakej ploche uplatniť jednotlivé postupy len jedenkrát (t. j. ak prijímateľ aplikuje na ploche maštalný hnoj a túto plochu započíta na účely 25 %, a na rovnakej ploche neskôr pestuje medziplodiny, túto istú plochu nie je pre ten istý rok možné započítať na účely 25 %).

1. Prijímateľ na plochu aplikuje maštalný hnoj¹⁾ na úrovni najmenej 20 t/ha a najviac 40 t/ha. Prijímateľ maštalný hnoj zapraví do ornej pôdy najneskôr do 12 hodín po jeho aplikácii. Prijímateľ je v zraniteľných oblastiach povinný dodržiavať požiadavky vyplývajúce

¹ § 2 písm. c) zákona č. 136/2000 Z. z. o hnojivách

z osobitného predpisu²⁾ a primerane prispôbiť dávku podľa typu maštalného hnoj, ktorý aplikuje na plochu.

Nie je stanovené konkrétne obdobie roka, v ktorom má prijímateľ aplikovať maštalný hnoj. Z uvedeného vyplýva, že z pohľadu podmienok eko-schémy nie je vylúčená možnosť aplikovať maštalný hnoj na plochu aj pred podaním žiadosti o podporu.

2. Prijímateľ na ploche pestuje medziplodiny podľa tabuľky č. 1. Zmesi medziplodín musia byť v súlade s agrotechnickou praxou na ploche prítomné najmenej desať týždňov od výsevu. Medziplodiny je možné využiť, ak boli vysiate do 30. septembra príslušného kalendárneho roka. Na ploche medziplodín prijímateľ nesmie používať hnojivá a prípravky na ochranu rastlín. Zákaz používania hnojív a prípravkov na ochranu rastlín na plochách s medziplodinami trvá od osiatia plochy počas prítomnosti medziplodín. Medziplodiny slúžia výlučne pre potreby zeleného hnojenia, vyprodukovaná fytomasa plodín pestovaných na tento účel sa zaoráva do pôdy. Za zmes medziplodín sa považuje zmes, ktorá obsahuje najviac 90 % jednej z plodín podľa tabuľky č. 1.

3. Prijímateľ na plochu aplikuje kompost³⁾ na úrovni najmenej 20 t/ha a najviac 75 t/ha. Prijímateľ kompost zapraví do ornej pôdy bezodkladne po jeho aplikácii.

Nie je stanovené konkrétne obdobie roka, v ktorom má prijímateľ aplikovať kompost. Z uvedeného vyplýva, že z pohľadu podmienok eko-schémy nie je vylúčená možnosť aplikovať kompost na plochu aj pred podaním žiadosti o podporu.

4. Prijímateľ na plochu aplikuje slamu. Za slamu sa považujú nadzemné pozberové zvyšky plodín (nielen strnisko):

- pšenice,
- raže,
- ovsu,
- tritikale,
- jačmeňa,
- kapusty repkovej pravej pestovanej na semeno,
- bôbu obyčajného pestovaného na zrno,
- horčice bielej pestovanej na semeno,
- slnečnice ročnej pestovanej na semeno,
- maku siateho pestovaného na semeno,
- kukurice pestovanej na zrno a osivo, a
- hrachu siateho.

Spôsob zapracovania do pôdy nie je stanovený.

Tab. 1: Zoznam plodín, ktorých zmesi možno použiť pre účely medziplodín alebo zelenej pokrývky

Názov plodiny	
slovenský	latinský
bôb obyčajný	<i>Faba bona</i> Medik.

²⁾ zákon č. 136/2000 Z. z. o hnojivách v znení neskorších predpisov

³⁾ § 2 písm. i), § 3a zákona č. 136/2000 Z. z. o hnojivách

cirok dvojfarebný	<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench
ďatelina egyptská	<i>Trifolium alexandrinum</i> L.
ďatelina lúčna	<i>Trifolium pratense</i> L.
ďatelina obrátená	<i>Trifolium resupinatum</i> L.
ďatelina plazivá	<i>Trifolium repens</i> L.
ďatelina purpurová	<i>Trifolium incarnatum</i> L.
ďatelina mechúrikatá	<i>Trifolium vesiculosum</i> Savi
facélia vratičolistá	<i>Phacelia tanacetifolia</i> Benth.
facélia kalifornská	<i>Phacelia congesta</i> Hook.
horčica biela	<i>Sinapis alba</i> L.
hrach siaty	<i>Pisum sativum</i> L.
koriander siaty	<i>Coriandrum sativum</i> L.
kostrava červená výbežkatá	<i>Festuca rubra</i> subsp. <i>rubra</i>
kostrava červená trstnatá	<i>Festuca rubra</i> subsp. <i>commutata</i>
kostrava ovčia	<i>Festuca brevipila</i>
ľadenec rožkatý	<i>Lotus corniculatus</i> L.
ľaničník siaty	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz
lucerna siata	<i>Medicago sativa</i> L.
lupina biela	<i>Lupinus albus</i> L.
lupina úzkolistá	<i>Lupinus angustifolius</i> L.
lupina žltá	<i>Lupinus luteus</i> L.
mätonoh mnohokvetý	<i>Lolium multiflorum</i> Lam.
mätonoh trváci	<i>Lolium perenne</i>
mrkva obyčajná	<i>Daucus carota</i> L.
pohánka jedlá	<i>Fagopyrum esculentum</i> Moench
požlt farbiarsky	<i>Carthamus tinctorius</i> L.
proso siate	<i>Panicum miliaceum</i> L.
ranostajovec pestrý	<i>Securigera varia</i> (L.) Lassen
reďkev siata	<i>Raphanus sativus</i> L.
skorocel kopijovitý	<i>Plantago lanceolata</i> L.
slez nebadaný	<i>Malva neglecta</i> Wallr.
slez praslenatý	<i>Malva verticillata</i> L.
sója fazuľová	<i>Glycine max</i> (L.) Merr.
stoklas obilný	<i>Bromus secalinus</i> L.
vičenec vikolistý	<i>Onobrychis viciifolia</i> Scop.
vika huňatá	<i>Vicia villosa</i> Roth
vika panónska	<i>Vicia pannonica</i> Crantz
vika siata	<i>Vicia sativa</i> L.
žerucha siata	<i>Lepidium sativum</i> L.

Neproduktívna plocha

Prijímateľ je v roku podania žiadosti povinný na ploche ornej pôdy vyčleniť neproduktívne prvky a plochy nad rámec minimálneho podielu plochy podľa DPEP 8. Ako základ (baseline) pre eko-schému je možné využiť len 1. možnosť v rámci požiadavky na minimálny podiel podľa

DPEP 8 (t. j. najmenej 4 % ornej pôdy na úrovni poľnohospodárskeho podniku venovanej neproduktívnym plochám a prvkom vrátane pôdy ležiacej úhorom), ako baseline pre eko-schému nie je možné využiť 2. možnosť (najmenej 7 % ornej pôdy na úrovni poľnohospodárskeho podniku, ak zahŕňa aj medziplodiny alebo plodiny viažuce dusík, pestované bez použitia prípravkov na ochranu rastlín, z čoho 3 % tvorí pôda ležiaca úhorom alebo neproduktívne prvky).

Prijímateľ je oprávnený použiť na účely dodržania postupu:

- vybrané neproduktívne prvky a plochy, ktoré je možné použiť na splnenie minimálneho podielu podľa DPEP 8 (**pôda ležiaca úhorom s porastom, terasa, živý plot, samostatne stojaci strom, stromy v rade, skupina stromov, húština v poli, malý rybník, malá mokraď, nárazníková zóna, medza, potok**),
- iné prvky, ktoré sú súčasťou hektára, na ktorý možno poskytnúť podporu
 - **bylinné políčka**,
 - **priekopy**, vrátane tých, ktoré sú priľahlé k ornej pôde,
- **biopásy** vytvorené v rámci postupu Dodržanie najväčšej výmery ornej pôdy.

Na prvky a plochy sa uplatňujú váhové faktory podľa tabuľky č. 2. Pokiaľ nie je váhový faktor stanovený, použije sa váhový faktor 1.

Pri určení výmery neproduktívnej plochy sa zohľadní uplatnenie váhových faktorov. Príklad: ak je žiadateľ povinný vyčleniť 1 % neproduktívnej plochy, ktoré zodpovedá 5 ha, splnenie požadovanej výmery sa posúdi po uplatnení váhových faktorov – vzhľadom na možnosť zvoliť si neproduktívne plochy s vyšším váhovým faktorom ako 1 môže dôjsť k situácii, že žiadateľ vyčlení 4,5 ha, ktoré po prepočte váhovými faktormi predstavujú 5 ha.

Prijímateľ pri údržbe neproduktívneho prvku a plochy nesmie používať hnojivá a prípravky na ochranu rastlín.

Bylinné políčko je plocha pokrytá bylinami alebo krovínami, na ktorej sa nevykonáva poľnohospodárska činnosť, ktorej výmera nesmie byť väčšia ako 0,1 ha; súhrnná výmera bylinných políčok nesmie presahovať 10 % výmery súvislej poľnohospodárskej plochy ornej pôdy prijímateľa na jednom diele pôdneho bloku.

Priekopa je líniový prvok tvorený zasakávacím pásom, zavodňovacím pásom po vrstevnici alebo hydromelioračným kanálom, ktorý slúži na zavlažovanie alebo odvodňovanie poľnohospodárskej pôdy ktorého šírka nesmie byť menšia ako 1 m a väčšia ako 10 m; priekopou nie je kanál s betónovými stenami.

Pôda ležiaca úhorom s porastom na účely DPEP 8 sa nesmie využívať na poľnohospodársku výrobu v období od 1. marca. do 1. septembra. Spôsob vytvárania porastu nie je definovaný, je však potrebné prihliadať na jeho súvislosť. Na využitie pôdy ležiacej úhorom s porastom v rámci eko-schémy sa vzťahujú dodatočné požiadavky. Prijímateľ pri údržbe plochy pôdy ležiacej úhorom s porastom nevykonáva žiadne agrotechnické činnosti v období od 1. apríla do 31. júla príslušného roka (ak bola založená v predošlých rokoch), resp. od založenia do 31. júla (ak bola založená v príslušnom roku); týmto nie je vylúčené vysiatie zmesí pre opeľovače na účely postupu Plocha vysiatá zmesami pre opeľovače na ploche pôdy ležiacej úhorom s porastom v uvedených termínoch.

Na účely platby za celofarmovú eko-schému sa požiadavky na údržbu neproduktívnej plochy, vrátane požiadavky na nevykonávanie agrotechnických činností na pôde ležiacej úhorom s porastom v stanovenom termíne, vzťahujú na celú výmeru neproduktívnych prvkov a plôch vrátane neproduktívnych prvkov a plôch, ktorými sa plní minimálny podiel podľa DPEP 8 a iných prvkov.

DPEP 8

Postup je povinný plniť aj prijímateľ, na ktorého sa vzťahuje výnimka z plnenia podmienky DPEP 8 v zmysle nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 435/2022 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na udržiavanie poľnohospodárskej plochy, aktívneho poľnohospodára a kondicionality. Tento prijímateľ je povinný vyčleniť neproduktívnu plochu vo výmere požadovanej nad rámec DPEP 8 v zmysle eko-schémy (1 % - 1,8 % resp. 3,5 %), nie však na úrovni minimálneho podielu podľa DPEP 8 (4 %).

Prijímateľ nie je povinný vyčleniť neproduktívne prvky a plochy v požadovanej výmere (%) na každom diele pôdneho bloku. Je však povinný dodržať stanovené % pre plochy mimo chránených území a plochy, ktoré sa považujú za chránené územia a toto % vyčleniť vo vzťahu k príslušným typom plôch. Prijímateľ, ktorý má povinnosť vyčleniť neproduktívne prvky a plochy v CHÚ aj mimo CHÚ sa zároveň môže rozhodnúť, že všetky požadované neproduktívne plochy a prvky vyčlení len v CHÚ (to neplatí opačne).

Tab. 2: Váhové faktory pre minimálny podiel poľnohospodárskej plochy vyčlenenej pre plochy alebo prvky

Prvky a plochy	Váhový faktor
Pôda ležiaca úhorom s porastom	1
Terasy	1
Živé ploty	2
Samostatne stojaci strom	1,5
Stromy v rade	2
Skupina stromov Húštiny v poli	1,5
Medza	1,5
Malé rybníky	1,5
Malé mokrade	1,5
Potoky	2
Nárazníkové zóny	1,5

Ostatné neproduktívne prvky a plochy na účel dodržania postupu (biopásy, bylinné políčka, priekopy) majú váhový faktor 1.

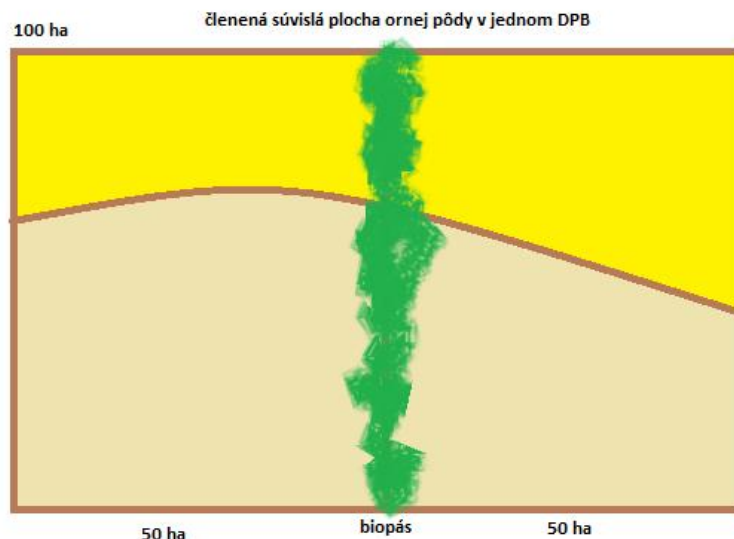
Dodržanie najväčšej výmery ornej pôdy

Prijímateľ je v roku podania žiadosti povinný zabezpečiť, že súvislá plocha ornej pôdy obhospodarovaná jedným prijímateľom v jednom diele pôdneho bloku bez ohľadu na počet pestovaných plodín, ktorá presahuje maximálnu výmeru 50, resp. 20 hektárov, sa rozčlení biopásom s minimálnou šírkou 12 metrov tak, aby rozčlenené plochy ornej pôdy nepresahovali maximálnu výmeru.

Prípustná odchýlka z minimálnej šírky biopásu nepresiahne 5 %. Výmera biopásu musí dosahovať 0,5 % z výmery rozčlenenej ornej pôdy (dosiahnutie min. 0,5 % výmery rozčlenenej plochy sa týka všetkých biopásov vytvorených v rámci členenej súvislej plochy ornej pôdy v diele pôdneho bloku dohromady, t. j. každý jednotlivý biopás na danej súvislej ploche ornej pôdy nemusí dosahovať 0,5 % z rozčlenenej plochy ornej pôdy; od súvislej plochy ornej pôdy sa odpočítajú plochy, ktoré nie je potrebné členiť, napr. zavlažovaná plocha a pod.).

Prijímateľ je povinný biopás založiť do 30. apríla príslušného roka. Uvedený termín platí aj pre rok 2023 (t. j. neuplatňuje sa výnimka pre oziminy).

Biopás je súvisle tvorený ďatelinovo-trávnou, trávovito-bylinnou a/alebo bylinnou zmesou. Za zmes sa považuje zmes, ktorá obsahuje najviac 90 % jednej z plodín. Odporúča sa zloženie 40 % ďatelinoviny, 20 % byliny, max. 40 % tráv.

V roku 2023 a 2024 môže byť časť biopásov tvorená úhorom s porastom obhospodarovaným podľa pravidiel eko-schémy (t. j. prijímateľ nemusí vysiať požadované zmesi) nasledovne:

- v roku 2023 môže prijímateľ najviac 2/3 biopásov vytvoriť ako úhor s porastom,
- v roku 2024 môže prijímateľ najviac 1/3 biopásov vytvoriť ako úhor s porastom,
- od roku 2025 musia byť všetky biopásky tvorené požadovanými zmesami.

Prijímateľ v žiadosti uvedie, ktoré biopásky sú vytvorené ako úhor s porastom a ktoré sú vytvorené požadovanými zmesami. Plochy biopásov vytvorené ako úhor s porastom je možné započítať do minimálnej výmery požadovanej podľa DPEP 8.

Prijímateľ obhospodaruje biopás spôsobom, akým sa obhospodaruje plocha ornej pôdy vhodnej na pestovanie plodín, ale ležiacej úhorom⁴). Prijímateľ môže kosiť biopás najviac dvakrát ročne, pričom prvé kosenie biopásu je možné vykonať najskôr od 23. júna príslušného roka. Prijímateľ môže vykonať druhé kosenie biopásu najskôr dva mesiace po prvom kosení. Po každom kosení je potrebné do 14 dní odstrániť pokosenú hmotu. Prijímateľ je povinný odstraňovať invázne druhy rastlín pri zohľadnení termínov pre obhospodarovanie ornej pôdy ležiacej úhorom s porastom, skôr je tak možné urobiť na vyzvanie príslušného orgánu v zmysle osobitného predpisu.⁵)

⁴ V prípade plochy ornej pôdy vhodnej na pestovanie plodín, ale ležiacej úhorom má byť táto pre účely údržby poľnohospodárskej plochy udržiavaná; udržiavaním sa rozumie najmä zabránenie rozširovaniu samonáletov drevín, odstraňovanie inváznych druhov rastlín a húževnatých burín

⁵ § 4 zákona č. 150/2019 Z. z. o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia inváznych nepôvodných druhov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Prijímateľ pri údržbe biopásu nesmie používať hnojivá a prípravky na ochranu rastlín. V prípade ornej pôdy zaradenej v ekologickom poľnohospodárstve nie je potrebné pri osiatí biopásu použiť ekologické osivo.

Biopás je možné ponechať na rovnakej ploche viac rokov po sebe. Plocha biopásu na účely plnenia postupu Dodržanie najväčšej výmery ornej pôdy zostáva ornou pôdou.

Na biopáse je vo vegetačnom období povolený nevyhnutný prejazd poľnohospodárskej techniky na obvyklých miestach.

Na účely administrácie a kontroly sa posudzuje súvislosť porastu.

Ak sa na súvislej ploche ornej pôdy nachádza prvok chránený v rámci DPEP 8 (živé ploty, solitér, stromoradie, skupina stromov, terasa, mokrad', medza), je možné ho použiť na členenie súvislej plochy ornej pôdy. Vtedy nie je potrebná prítomnosť biopásu na mieste, kde sa nachádza chránený prvok. Plocha chráneného prvku sa nezapočíta na účely 0,5 % z výmery rozčlenenej ornej pôdy.

Za účelom predchádzania erózií a suchu sa odporúča zakladať biopás, organizovať hony a vykonávať agrotechnické operácie v smere po vrstevnici. Zároveň sa odporúča kombinovať biopás so zasakávacím pásom.

Členenie plôch s pôdou ležiacou úhorom, trávami alebo bylinnými krmovinami, viacročnými krmovinami

Úhor s porastom - plocha úhoru s porastom obhospodarovaneho podľa pravidiel eko-schémy sa odpočíta od súvislej plochy ornej pôdy, ktorý sa má členiť.

Trávy alebo iné bylinné krmoviny (trávy na ornej pôde) - plocha tráv sa odpočíta od súvislej plochy ornej pôdy, ktorá sa má členiť.

Viacročné krmoviny – plocha viacročných krmovín sa odpočíta od súvislej plochy ornej pôdy, ktorá sa má členiť.

Príklad č. 1: ak na 52 ha súvislej plochy ornej pôdy mimo CHÚ má prijímateľ 5 ha úhoru s porastom obhospodarovaneho podľa pravidiel eko-schémy, túto plochu odpočíta, zostávajúcich 47 ha nie je potrebné členiť.

Príklad č. 2: ak na 70 ha súvislej plochy ornej pôdy mimo CHÚ má prijímateľ 10 ha úhoru s porastom obhospodarovaneho podľa pravidiel eko-schémy (bez ohľadu na to, kde v rámci plochy sa tento úhor nachádza), túto plochu odpočíta a člení zostávajúcich 60 ha.

Príklad č. 3: ak na 55 ha súvislej plochy ornej pôdy mimo CHÚ prijímateľ pestuje trávy alebo iné bylinné krmoviny, plochu nie je potrebné členiť.

Alternatíva pre zavlažované plochy

Prijímateľ sa môže rozhodnúť, že do maximálnej výmery súvislej plochy ornej pôdy, ktorá presahuje maximálnu výmeru, sa nezapočíta zavlažovaná plocha ornej pôdy. Prijímateľ v takom prípade na tejto súvislej ploche ornej pôdy vyčlení súvislú plochu tvorenú pôdou

ležiace úhorom s porastom alebo bylinným políčkom vo výmere 1 % príslušnej súvislej plochy ornej pôdy. Prijímateľ predmetnú neproduktívnu plochu založí do 30. apríla.

Príklad: Súvislá plocha ornej pôdy má 200 ha, zavlažuje sa 50 ha. Prijímateľ je povinný členiť 150 ha a zároveň vyčleniť neproduktívnu plochu na úrovni 1 % z 200 ha (t. j. 2 ha) kdekoľvek na tejto ploche.

Zavlažovanou plochou sa rozumie plocha, na ktorej sa v roku podania žiadosti nachádza funkčné pevne inštalované zavlažovacie zariadenie. Prijímateľ je povinný preukázať, že zavlažovacie zariadenie, ako aj príslušnú čerpaciu stanicu má k dispozícii (platný právny vzťah, povolenia).

Zavlažovanou plochou sa rozumie aj plocha, vo vzťahu ku ktorej sa v roku podania žiadosti používa funkčné mobilné zavlažovacie zariadenie. Prijímateľ je povinný preukázať, že ku všetkým nahláseným zavlažovaným plochám má v roku podania žiadosti k dispozícii zavlažovacie zariadenie, ako aj príslušnú čerpaciu stanicu.

Zavlažovanou plochou sa rozumie výlučne plocha, ktorú prijímateľ v roku podania žiadosti s prihliadnutím na vyššie uvedené skutočne plánuje zavlažovať (t. j. nie okrajové a manipulačné plochy).

V prípade, že poveternostné podmienky v roku podania žiadosti neodôvodňujú použitie závlahy, prijímateľ nebude za využitie výnimky sankcionovaný, musí však byť schopný preukázať, že nepoužitie závlahy bolo odôvodnené.

Administratívne a kontrolné postupy pre zavlažované plochy

1. Prijímateľ zakreslí plochu v GSAA, ktorú plánuje v danom roku zavlažovať; táto bude označená písmenom Z. V tejto fáze sa nepredkladajú žiadne doklady.

2. Na účely kontroly je prijímateľ povinný preukázať využitie § 15 ods. 3 relevantným spôsobom; za týmto účelom je prijímateľ povinný mať k dispozícii zodpovedajúce doklady a dôkazy.

Zariadenie na čerpanie vody/hydrant aj závlaha musia byť preukázateľne funkčné.

Pevne inštalovaná závlaha

Systém závlahových zariadení pevne spojených so zemským povrchom, ako sú odberný objekt, závlahová čerpacia stanica s príslušenstvom, podzemná rúrová sieť s nadzemnými hydrantmi a koncový závlahový detail, napr. center pivot (kruhové zavlažovacie zariadenie s fixnou stredovou vežou) a pod.

1. platná nájomná zmluva s Hydromelioráciami, š. p. / platná zmluva s iným subjektom (preukázateľný zmluvný vzťah s nájomcom, ktorý má uzavretú zmluvu s Hydromelioráciami, š. p.) / povolenie na osobitné užívanie vôd tretou osobou (ak závlahovú stavbu spolu s odberným objektom (zdrojom vody) spravuje štátny podnik) / oprávnený odber z vlastnej studne alebo iného vodného zdroja na základe platného vodoprávneho povolenia (ak vlastníkom resp. správcom vodného zdroja je

poľnohospodársky subjekt) / v prípade prijímateľa v procese schvaľovania povolenia okresného úradu na osobitné užívanie vôd (min. vo fáze ohlásenej/povolenej hydrogeologickej skúšky) zodpovedajúca dokumentácia v rozsahu podanej žiadosti o povolenie na osobitné užívanie vôd v zmysle § 21 ods. 1 písm. h) zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov so všetkými požadovanými prílohami

2. preukázateľný právny titul k závlahe – vlastnícky vzťah, nájomný vzťah alebo iný obdobný vzťah (napr. kúpna zmluva, nájomná zmluva, zmluva o výpožičke, súpis majetku a pod.); ak je závlahový detail vyrobený pred rokom 2000 a prijímateľ nemá k dispozícii zodpovedajúce doklady, môže predložiť čestné vyhlásenie o oprávnení disponovať so zariadením

Príslušné doklady podľa bodu 1 a 2 má prijímateľ k dispozícii do 31. mája roku podávania žiadostí.

Mobilná závlaha

Premiestniteľný závlahový systém, ktorý nie je pevne spojený so zemským povrchom, ako sú traktorové čerpadlá, mobilné dieselaagregátové čerpadlá s príslušenstvom, prenosné rýchlospojkové potrubia a hadice s hydrantmi, prenosné kvapkové a sprinklerové závlahové súpravy s príslušenstvom, pásová závlaha (cievky, bubny), lineárne zavlažovacie zariadenia, premiestniteľný center pivot a pod.

1. platná nájomná zmluva s Hydromelioráciami, š. p. / platná zmluva s iným subjektom (preukázateľný zmluvný vzťah s nájomcom, ktorý ma uzavretú zmluvu s Hydromelioráciami, š. p.) / povolenie na osobitné užívanie vôd tretou osobou (ak závlahovú stavbu spolu s odberným objektom (zdrojom vody) spravuje štátny podnik) / oprávnený odber z vlastnej studne alebo iného vodného zdroja na základe platného vodoprávneho povolenia (ak vlastníkom resp. správcom vodného zdroja je poľnohospodársky subjekt) / v prípade prijímateľa v procese schvaľovania povolenia okresného úradu na osobitné užívanie vôd (min. vo fáze ohlásenej/povolenej hydrogeologickej skúšky) zodpovedajúca dokumentácia v rozsahu podanej žiadosti o povolenie na osobitné užívanie vôd v zmysle § 21 ods. 1 písm. h) zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov so všetkými požadovanými prílohami
2. preukázateľný právny titul k závlahe – vlastnícky vzťah, nájomný vzťah alebo iný obdobný vzťah (napr. kúpna zmluva, nájomná zmluva, zmluva o výpožičke, súpis majetku a pod.); ak je závlahový detail vyrobený pred rokom 2000 a prijímateľ nemá k dispozícii zodpovedajúce doklady, môže predložiť čestné vyhlásenie o oprávnení disponovať so zariadením
Príslušné doklady podľa bodu 1 a 2 má prijímateľ k dispozícii do 31. mája roku podávania žiadostí.
3. fotodokumentácia zavlažovania – z každej plochy označenej ako zavlažovaná zabezpečenie najmenej jednej geograficky označenej fotografie v elektronickej podobe vytvorenej v období zavlažovania, vo formáte pôvodnej fotografie (z metaúdajov by malo byť jednoznačne zrejmé, kedy a kde bola fotografia vytvorená); fotografia má zobrazovať zavlažovanú plochu a aplikovanie závlahy (v prípade potreby

je nutné vytvoriť viac fotografií); postačí fotografia z prvého/jedného zavlažovania na danej ploche

4. evidencia zavlažovania – vo vzťahu ku každej ploche označenej ako zavlažovaná evidovať využitie závlahy
5. v prípade nerealizovania zavlažovania v čase prítomnosti plodiny na ploche z dôvodu poveternostných podmienok je potrebné bezodkladne oznámiť platobnej agentúre, že predmetná plocha nebola zavlažovaná napriek tomu, že prijímateľ vyvinul kroky k realizácii zavlažovania, spolu so zodpovedajúcim odôvodnením (napr. záznamy SHMÚ)

Ak prijímateľ na výzvu platobnej agentúry nepredloží vyššie uvedené dôkazy, plocha sa nebude považovať za zavlažovanú plochu.

Zatravnenie ornej pôdy v chránenom území

(alternatívny postup k postupu Dodržanie najväčšej výmery ornej pôdy v CHÚ)

Prijímateľ, ktorý sa rozhodne využiť túto alternatívu, je v roku podania žiadosti povinný zabezpečiť, že najmenej 4 % výmery ornej pôdy v chránenom území sú súvisle pokryté d'atelinovo-trávnou a/alebo trávovito-bylinnou zmesou. V takom prípade zabezpečí maximálnu výmeru súvislej plochy ornej pôdy v CHÚ na úrovni 50 hektárov (t. j. platí postup Dodržanie najväčšej výmery ornej pôdy, uplatňuje sa však limit ako pri plochách mimo CHÚ), vytvorené biopásy sa nezapočítajú na účely 4 % výmery zatravnenej ornej pôdy (je možné ich však v prípade potreby započítať na účely postupu Neproduktívna plocha mimo CHÚ). Prijímateľ uplatňuje tento postup vo vzťahu k celej výmere ornej pôdy v CHÚ.

4 % sa počítajú za celú plochu ornej pôdy vo všetkých CHÚ, pričom túto výmeru môže prijímateľ vyčleniť len v jednom CHÚ - t. j. nie je potrebné 4 % vyčleniť v každom CHÚ.

Prijímateľ je povinný obhospodarováť tieto plochy pasením s priemerným zaťažením v období najmenej od 1. júna do 30. septembra príslušného roka najmenej 0,5 dobytčej jednotky na hektár hovädzieho dobytku, oviec, kôz a/alebo koní (prepočet podľa tabuľky č. 3).

Dodržanie podmienky je možné uznať len vo vzťahu k ploche, ktorá zodpovedá stanovenému minimálnemu zaťaženiu zvieratami (t. j. prijímateľ nemôže na účely plnenia postupu zohľadniť výmeru väčšiu, než ktorej zodpovedá požadovaný počet dobytčích jednotiek).

Prijímateľ vedie evidenciu pasenia, ktorá uvádza pasenie zvierat na konkrétnom diele pôdneho bloku.

Povinnosť obhospodarováť plochy pasením sa neuplatní na plochu dva roky od prvého zatravnenia plochy. Prijímateľ v takom prípade obhospodaruje plochu spôsobom, akým sa obhospodaruje plocha ornej pôdy vhodnej na pestovanie plodín, ale ležiacej úhorom.⁵⁾

Postup nie je možné vykonať na zatravnenej ploche, ktorá je zaradená do neprojektovej intervencie rozvoja vidieka „Podpora na zatravnňovanie podmáčanej ornej pôdy“ podľa § 33 nariadenia SR č. 3/2023 Z. z. Uvedená plocha sa do výmery 4 % nezapočíta. Porušenie sa považuje za porušenie viacročného záväzku v rámci neprojektovej intervencie.

Zatrávnená plocha na účely plnenia postupu zostáva ornou pôdou.

Tab. č. 3: Koeficienty na prepočet zvierat na dobytkie jednotky

Druh	Vek/kategória	Koeficient
Hovädzí dobytok	menej ako 6 mesiacov	0,4
	od 6 mesiacov do 2 rokov	0,6
	viac ako 2 roky	1,0
Koňovité	viac ako 6 mesiacov	1,0
Ovce a kozy		0,15

Odporúčania pre kosenie

- odporúča sa používanie plašičov zveri
- odporúča sa dodržiavanie maximálnej rýchlosti kosenia (15 km/h)
- odporúča sa realizovať kosenie od stredu plochy k okrajom alebo v pásach od okraja k okraju plochy

Plocha vysiatá zmesami pre opeľovače

Prijímateľ je v roku podania žiadosti povinný zabezpečiť, že 10 % výmery neproduktívnej plochy vytvorenej v rámci eko-schémy (t. j. 10 % sa vypočíta z výmery prvkov vyčlenených nad rámec DPEP 8) je súvisle vysiatych zmesami pre opeľovače zo zoznamu podľa tabuľky č. 4 (súvislosť znamená súvislý pokryv, nie však, že 10 % musí byť na jednej ploche, môže sa jednať aj o viacero plôch, ktoré spolu predstavujú požadovaných 10 %). Zmes musí obsahovať aspoň tri plodiny zo skupiny č. 1 zodpovedajúce podielu v zmesi 40 %, aspoň štyri plodiny zo skupiny č. 2 zodpovedajúce podielu v zmesi 50 % a aspoň jednu plodinu zo skupiny č. 3 zodpovedajúcu podielu v zmesi 10 %.

Výmera plochy vysiatej zmesami pre opeľovače zohľadní výmeru neproduktívnej plochy po uplatnení váhových faktorov. Príklad: ak je žiadateľ povinný vyčleniť 1 % neproduktívnej plochy, ktoré zodpovedá 5 ha, vzhľadom na možnosť zvoliť si neproduktívne prvky s vyšším váhovým faktorom ako 1 môže dôjsť k situácii, že žiadateľ vyčlení 4,5 ha, ktoré po prepočte váhovými faktormi predstavujú 5 ha. Základom pre plnenie postupu plocha vysiatá zmesami pre opeľovače je v tomto prípade 5 ha.

Spôsob výpočtu 10 % v prípade prijímateľa, ktorý uplatňuje postup Zatrávnenie ornej pôdy v chránenom území - prijímateľ, ktorého plocha sa nachádza čiastočne v CHÚ počíta 10 % z 1 % neproduktívnej plochy v rámci eko-schémy mimo CHÚ a plochy biopásov v CHÚ. Ak sa celá plocha prijímateľa nachádza v CHÚ, 10 % sa počíta len z plochy biopásov v CHÚ.

Prijímateľ môže na účely plnenia postupu použiť plochy ornej pôdy ležiacej úhorom s porastom, bylinné políčka alebo biopásky vytvorené v rámci postupu Dodržanie najväčšej výmery ornej pôdy, vrátane plôch vyčlenených ako dodatočné neproduktívne plochy na ploche so závlahami. V rámci administrácie sa uvedené nahlasuje ako samostatná plodina - pôda ležiaca úhorom pre medonosné plodiny.

Prijímateľ je povinný plochu vysiatu zmesami pre opeľovače založiť do 30. apríla príslušného roka a ponechať najmenej do 30. septembra príslušného roka; počas uvedeného obdobia plochu nekosí a nemulčuje. Prijímateľ môže plochu vysiatu zmesami pre opeľovače kosiť a/alebo mulčovať po 30. septembri príslušného roka.

Prijímateľ je povinný odstraňovať invázne druhy rastlín pri zohľadnení termínov pre obhospodarovanie plochy vysiatej zmesami pre opeľovače, skôr je tak možné urobiť na vyzvanie príslušného orgánu v zmysle osobitného predpisu.⁵⁾

Plochu vysiatu zmesami pre opeľovače je možné ponechať na rovnakom mieste viac rokov po sebe. V takom prípade je možné plochu vysiatu zmesami pre opeľovače kosiť a/alebo mulčovať najneskôr do 31. marca.

Prijímateľ pri údržbe plochy vysiatej zmesami pre opeľovače nesmie používať hnojivá a prípravky na ochranu rastlín.

Prijímateľ môže zvoliť plodiny z jednotlivých skupín aj spôsobom kombinácie jednoročných a viacročných plodín. Pre každý rok podania žiadosti je však potrebné zabezpečiť, že podiel v zmesi a počet plodín zodpovedá požiadavke. Ak je plocha pre opeľovače ponechaná na tej istej ploche viac rokov, pričom po prvom roku zo zmesi vypadnú jednoročné plodiny, je potrebné zmes pre príslušný rok podania žiadosti dosiať plodinami z príslušnej skupiny, avšak opäť je možné zvoliť tak jednoročné, ako aj viacročné plodiny.

Prijímateľ predkladá PPA doklad o preukázaní splnenia podmienky výsevu požadovaných zmesí.

Tab. 4: Zoznam plodín pre opeľovače

Názov plodiny		
	slovenský	latinský
Plodiny pre jednoročné zmesi		
1. skupina	ďatelina egyptská	<i>Trifolium alexandrinum</i> L.
	ďatelina purpurová	<i>Trifolium incarnatum</i> L.
	ďatelina obrátená	<i>Trifolium resupinatum</i> L.
	ďatelina mechúrikatá	<i>Trifolium vesiculosum</i> Savi
	hrach siaty	<i>Pisum sativum</i> L.
	lupina biela	<i>Lupinus albus</i> L.
	lupina úzkolistá	<i>Lupinus angustifolius</i> L.
	lupina žltá	<i>Lupinus luteus</i> L.
	vika huňatá	<i>Vicia villosa</i> Roth
	vika panónska	<i>Vicia pannonica</i> Crantz
	vika siata	<i>Vicia sativa</i> L.
	vtáčia noha siata	<i>Ornithopus sativus</i>
2. skupina	pohánka jedlá	<i>Fagopyrum esculentum</i> Moench
	borák lekársky	<i>Borago officinalis</i> L.
	facélia vratičolistá	<i>Phacelia tanacetifolia</i> Benth.
	facélia kalifornská	<i>Phacelia congesta</i> Hook.
	horčica biela	<i>Sinapis alba</i> L.

	ľan siaty	<i>Linum usitatissimum</i> L.
	ľaničník siaty	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz
	požlt farbiarsky	<i>Carthamus tinctorius</i> L.
	slnečnica ročná	<i>Helianthus annuus</i> L.
	skorocel kopijovitý	<i>Plantago lanceolata</i> L.
	benedikt lekársky	<i>Cnicus benedictus</i> L.
	nechtík lekársky	<i>Calendula officinalis</i> L.
	nevädza poľná	<i>Cyanus segetum</i> Hill
	redkev siata	<i>Raphanus sativus</i> L.
3. skupina	fenikel obyčajný	<i>Foeniculum vulgare</i> Mill.
	kôpor voňavý	<i>Anethum graveolens</i> L.
	koriander siaty	<i>Coriandrum sativum</i> L.
	rasca lúčna	<i>Carum carvi</i> L.
Plodiny pre viacročné zmesi		
1. skupina	ďatelina lúčna	<i>Trifolium pratense</i> L.
	ďatelina plazivá	<i>Trifolium repens</i> L.
	komonica lekárska	<i>Melilotus officinalis</i> (L.) Pall.
	ľadenec rožkatý	<i>Lotus corniculatus</i> L.
	lucerna ďatelinová	<i>Medicago lupulina</i>
	lucerna siata	<i>Medicago sativa</i> L.
	ranostajovec pestrý	<i>Securigera varia</i> (L.) Lassen
	sekernica vencová	<i>Hedysarum coronarium</i> L.
	vičenec vikolistý	<i>Onobrychis viciifolia</i> Scop.
	vika huňatá	<i>Vicia villosa</i> Roth
2. skupina	pohánka jedlá	<i>Fagopyrum esculentum</i> Moench
	ramtila abesínska	<i>Guizotia abyssinica</i> (L. fil.) Cass.
	slez nebadaný	<i>Malva neglecta</i> Wallr.
	slez praslenatý	<i>Malva verticillata</i> L.
	druhy rodu šalvia	<i>Salvia</i> spp.
	facélia vratičolistá	<i>Phacelia tanacetifolia</i> Benth.
	facélia kalifornská	<i>Phacelia congesta</i> Hook.
	borák lekársky	<i>Borago officinalis</i> L.
	horčica biela	<i>Sinapis alba</i> L.
	skorocel kopijovitý	<i>Plantago lanceolata</i> L.
	redkev siata	<i>Raphanus sativus</i> L.
	pupalka dvojročná	<i>Oenothera biennis</i>
	nechtík lekársky	<i>Calendula officinalis</i> L.
	nevädza poľná	<i>Cyanus segetum</i> Hill
3. skupina	fenikel obyčajný	<i>Foeniculum vulgare</i> Mill.
	bedrovník lomikameňový	<i>Pimpinella saxifraga</i> L.
	koriander siaty	<i>Coriandrum sativum</i> L.
	kôpor voňavý	<i>Anethum graveolens</i> L.
	mrkva obyčajná	<i>Daucus carota</i> L.
	paštrnák siaty	<i>Pastinaca sativa</i> L.
	petržlen záhradný	<i>Petroselinum crispum</i> (Mill.) A. W. Hill

Postupy vzťahujúce sa na trvalý trávny porast

Obhospodarovanie trvalého trávneho porastu kosením

Podstatou uvedeného postupu je kosenie TTP v diferencovaných termínoch. Prijímateľ je v roku podania žiadosti povinný obhospodarovať plochy trvalého trávneho porastu, na ktorých nevykonáva pasenie, kosením podľa nadmorskej výšky. Prijímateľ prvé kosenie vykoná v riadnom termíne podľa tabuľky č. 5. Prijímateľ zároveň vyčlení plochu trvalého trávneho porastu v stanovenej výmere podľa typu farmy a zvolenej alternatívy (najmenej 3 %, 10 % alebo 15 %), ktorú kosí v neskoršom termíne podľa tabuľky č. 5. Prijímateľ vykoná kosenie najneskôr do 15. septembra kalendárneho roka.

Prijímateľ je povinný dodržať odstup medzi riadnymi a neskoršími termínmi kosenia najmenej 30 dní.

Termín odloženého kosenia, zohľadňujúci odstup medzi kosením v riadnom a neskoršom termíne, sa týka časti plochy, ktorá je ponechaná na neskoršie kosenie, pričom táto sa vypočíta z plochy, na ktorej sa neplní postup Obhospodarovanie trvalého trávneho porastu pasením. Pri určovaní nadmorskej výšky a teda zodpovedajúcich termínov kosenia, ktoré sa majú dodržať, je rozhodujúca priemerná nadmorská výška dielu pôdneho bloku, táto informácia je uvedená v GSAA. Odstup medzi kosením v riadnom a neskoršom termíne sa počíta od uskutočnenia prvého kosenia v riadnom termíne (podľa nadmorskej výšky). Príklad: ak prijímateľ kosí plochy nad 600 m n. m. v riadnom termíne 1. júna, 15. júna a 28. júla, lehota 30 dní sa počíta od prvého kosenia 1. júna. Keďže po pripočítaní 30 dní vychádza dátum kosenia na ploche s neskorším termínom kosenia (1. júl) skôr ako to umožňuje termín neskoršieho kosenia, prijímateľ môže plochu vyčlenenú na neskoršie kosenie kosiť až v prvý možný termín neskoršieho kosenia (1. august).

Tab. 5: Termíny kosenia

Nadmorská výška (m n. m.)	Kosenie vykonať najneskôr do:	Kosenie vykonať najskôr od:
	riadny termín	neskorší termín
94-600	22.6.	23.6.
nad 601	31.7.	1.8.

Odporúčania pre kosenie

- odporúča sa používanie plašičov zveri
- odporúča sa dodržiavanie maximálnej rýchlosti kosenia (15 km/h)
- odporúča sa realizovať kosenie od stredu plochy k okrajom alebo v pásach od okraja k okraju plochy

Obhospodarovanie trvalého trávneho porastu pasením

(alternatívny postup k postupu Obhospodarovanie trvalého trávneho porastu kosením)

Prijímateľ je v roku podania žiadosti povinný obhospodarovať plochy trvalého trávneho porastu pasením hovädzieho dobytku, oviec, kôz a/alebo koní. Prijímateľ dodržiava termín pre minimálnu údržbu (31. júl).

Prijímateľ dodržiava zaťaženie plochy trvalého trávneho porastu zvieratami v prepočte najmenej 0,3 dobytčej jednotky/ha.

Dodržanie podmienky je možné uznať len vo vzťahu k ploche, ktorá zodpovedá stanovenému minimálnemu zaťaženiu zvieratami (t. j. prijímateľ nemôže na účely plnenia postupu zohľadniť výmeru väčšiu, než ktorej zodpovedá požadovaný počet dobytčích jednotiek).

Prijímateľ je povinný zabezpečiť, že celá plocha trvalého trávneho porastu je obhospodárená. Prijímateľ odstraňovanie nespasených častí plochy trvalého trávneho porastu (kosením alebo mulčovaním) vykonáva podľa nadmorskej výšky v neskorších termínoch uvedených v tabuľke č. 4; najneskôr do 15. septembra kalendárneho roka; to neplatí, ak ponechanie nespasených častí vyplýva zo schválenej dokumentácie ochrany prírody alebo rozhodnutia štátneho orgánu ochrany prírody a krajiny.

Prijímateľ vedie evidenciu pasenia, ktorá uvádza pasenie zvierat na konkrétnom diele pôdneho bloku.

Rozdiely oproti základnému rámcu obhospodarovania TTP

Základný rámec pre údržbu poľnohospodárskej plochy (baseline):

V prípade plochy s trvalým trávny porastom má byť táto pre účely údržby poľnohospodárskej plochy udržiavaná kosením alebo pasením s prvou operáciou vykonanou v termíne do 31. júla. Doplnkovo k udržiavaniu plochy kosením alebo pasením podľa prvej vety je možné vykonať aj mulčovanie; doplnkovosť mulčovania spočíva v takom udržiavaní plochy, pri ktorom každá plocha musí byť obhospodarovaná kosením alebo pasením ako hlavnou agrotechnickou operáciou a mulčovanie sa vykonáva iba ako doplnková činnosť po vykonaní alebo pred vykonaním hlavnej agrotechnickej operácie. Najneskôr do 14 dní po vykonaní kosby musí byť pokosená hmota odstránená.

Obhospodarovanie trvalého trávneho porastu kosením:

Na celej ploche, ktorá nie je obhospodarovaná pasením (t. j. kde sa neuplatňuje pasenie ako hlavná operácia), sa uplatnia termíny podľa tabuľky č. 5, t. j. termín 31. júl sa neuplatňuje. Kosenie v neskoršom termíne sa realizuje do 15. septembra.

Obhospodarovanie trvalého trávneho porastu pasením:

Na celej ploche, ktorá je obhospodarovaná pasením, sa uplatní zaťaženie na úrovni 0,3 DJ/ha. Plocha musí byť obhospodárená pasením, uplatňuje sa termín 31. júla.

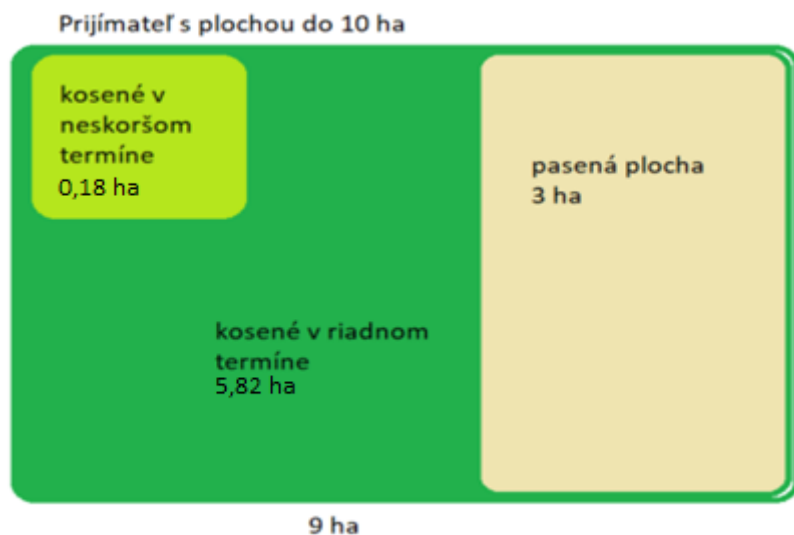
Kombinácia oboch postupov eko-schémy:

Prijímateľ sa môže rozhodnúť, že splní podmienky v súvislosti s TTP spôsobom, že pokiaľ vykonáva postup Obhospodarovanie trvalého trávneho porastu pasením na min. 10 % plochy TTP, postup Obhospodarovanie trvalého trávneho porastu kosením vykoná tak, že v neskoršom termíne pokosí min. 3 %, resp. 10 % nepasenej plochy TTP. Pokiaľ ide o prijímateľa s výmerou najviac 10 hektárov poľnohospodárskej plochy, tento môže plniť postup Obhospodarovanie trvalého trávneho porastu kosením v kombinácii s pasením tak, že v neskoršom termíne pokosí min. 3 % nepasenej plochy TTP.

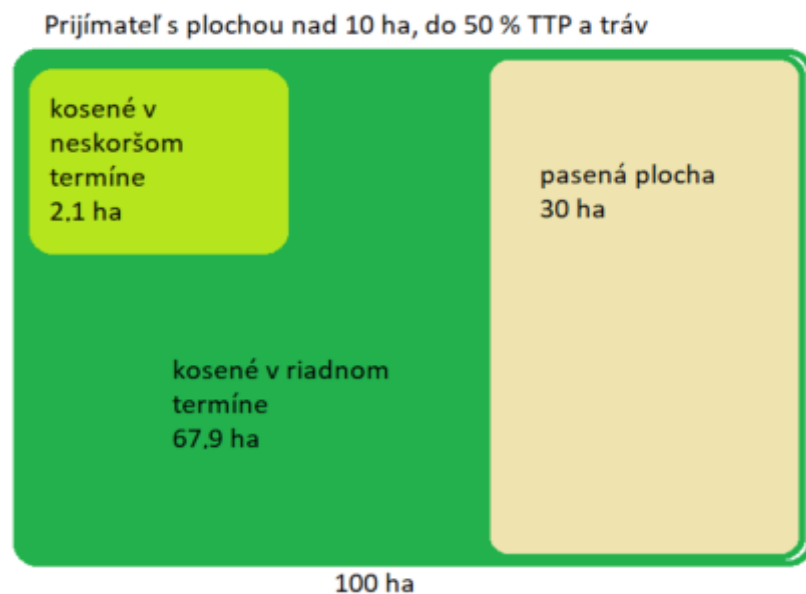
Prijímateľ v žiadosti indikuje, na ktorých plochách plánuje realizovať kosenie a na ktorých pasenie, s možnosťou realizácie úprav v tejto deklarácii.

Príklad kombinácie oboch postupov pre obhospodarovanie TTP

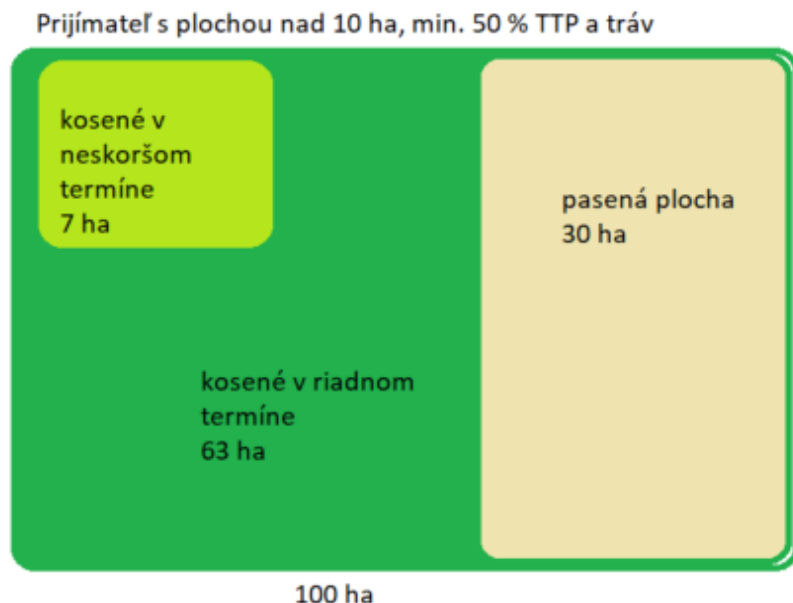
Celková výmera TTP	9 ha
Pasená výmera TTP	3 ha
Kosená výmera TTP	6 ha
- kosená v riadnom termíne	max. 5,82 ha
- kosená v neskoršom termíne	min. 0,18 ha (min. 3 % nepasenej plochy)

Celková výmera TTP	100 ha
Pasená výmera TTP	30 ha (min. 10 %)
Kosená výmera TTP	70 ha
- kosená v riadnom termíne	max. 67,9 ha
- kosená v neskoršom termíne	min. 2,1 ha (min. 3 % nepasenej plochy)

Celková výmera TTP	100 ha
Pasená výmera TTP	30 ha (min. 10 %)
Kosená výmera TTP	70 ha
- kosená v riadnom termíne	max. 63 ha
- kosená v neskoršom termíne	min. 7 ha (min. 10 % nepasenej plochy)

Postupy vzťahujúce sa na trvalé plodiny

Celoročný zelený kryt medziradia viníc, ovocných sádov a/alebo chmeľníc

Prijímateľ je v roku podania žiadosti na ploche vinice, ovocného sadu a/alebo chmeľnice povinný zabezpečiť najmenej v každom druhom medziradí celoročný zelený kryt plochy plodinami podľa tabuľky č. 6, alebo ich zmesami.

Prijímateľ obhospodaruje plochy medziradií s celoročným zeleným krytom kosením, pasením a/alebo mulčovaním ako hlavnou agrotechnickou operáciou.

Prijímateľ v medziradiach s celoročným zeleným krytom nesmie používať herbicídy.

Tab. 6: Zoznam plodín pre celoročný zelený kryt medziradia

Názov plodiny	
slovenský	latinský
ďatelina egyptská	<i>Trifolium alexandrinum</i> L.
ďatelina lúčna	<i>Trifolium pratense</i> L.
ďatelina obrátená	<i>Trifolium resupinatum</i> L.
ďatelina plazivá	<i>Trifolium repens</i> L.
ďatelina purpurová	<i>Trifolium incarnatum</i> L.
ďatelina mechúrikatá	<i>Trifolium vesiculosum</i> Savi
facélia vratičolistá	<i>Phacelia tanacetifolia</i> Benth.
facélia kalifornská	<i>Phacelia congesta</i> Hook.

horčica biela	<i>Sinapis alba</i> L.
kostrava červená výbežkatá	<i>Festuca rubra</i> subsp. <i>rubra</i>
kostrava červená trstnatá	<i>Festuca rubra</i> subsp. <i>commutata</i>
kostrava drsnolistá	<i>Festuca brevipila</i>
kostrava ovčia	<i>Festuca ovina</i>
ľadenec rožkatý	<i>Lotus corniculatus</i> L.
ľaničník siaty	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz
lipnica lúčna	<i>Poa pratensis</i> L.
lucerna siata	<i>Medicago sativa</i> L.
lucerna d'atelinová	<i>Medicago lupulina</i>
mätonoh mnohokvetý	<i>Lolium multiflorum</i> Lam.
mätonoh trváci	<i>Lolium perenne</i>
mrkva obyčajná	<i>Daucus carota</i> L.
nevädza poľná	<i>Cyanus segetum</i> Hill)
pohánka jedlá	<i>Fagopyrum esculentum</i> Moench
ranostajovec pestrý	<i>Securigera varia</i> (L.) Lassen
redkev siata	<i>Raphanus sativus</i> L.
skorocel kopijovitý	<i>Plantago lanceolata</i> L.
slez nebadaný	<i>Malva neglecta</i> Wallr.
slez praslenatý	<i>Malva verticillata</i> L.
vičenec vikolistý	<i>Onobrychis viciifolia</i> Scop.
psinček	<i>Agrostis</i>

Obhospodarovanie rýchlorastúcich drevín

Prijímateľ je v roku podania žiadosti na ploche rýchlorastúcich drevín povinný zabezpečiť vo vegetačnom období najmenej dve ošetrenia výsadby za účelom predchádzania šíreniu invázných nepôvodných druhov rastlín bez použitia prípravkov na ochranu rastlín.

Rýchlorastúce dreviny sú vždy považované za trvalé plodiny a musia vyhovovať definícii podľa nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 435/2022 Z. z.

Zlepšenie životných podmienok zvierat podporou pastevného chovu

Platba za zlepšenie životných podmienok zvierat podporou pastevného chovu sa poskytne prijímateľovi, ktorý v období od 1. mája do 31. októbra príslušného roka (obdobie pasenia) zabezpečí:

- pasenie oviec a kôz v dĺžke trvania najmenej 120 dní,
- pasenie dojníc v dĺžke trvania najmenej 120 dní,
- pasenie jalovic v dĺžke trvania najmenej 150 dní.

Využije sa automatický systém žiadostí na zvieratá. Prijímateľ nebude v žiadosti uvádzať individuálne označenie zvierat. Prijímateľ v žiadosti uvedie registračné číslo chovu, v ktorom plní podmienky oprávnenosti.

Prijímateľ je povinný pásť všetky zvieratá vybranej kategórie v chove s výnimkou zvierat, ktoré z objektívnych príčin nemôžu byť pasené. Za objektívne dôvody sa považuje najmä ochorenie zvierat, vysoké štádium gravidity a účasť na výstave alebo súťaži. Dojnice a jalovice nie je potrebné pásť 60 dní pred očakávaným termínom pôrodu. Ovce a kozy nie je potrebné pásť 30 dní pred očakávaným termínom pôrodu.

Prijímateľ je povinný zabezpečiť, že základná potreba kŕmenia pasených zvierat v období pasenia je zabezpečená pasením s výnimkou dní s nepriaznivými poveternostnými podmienkami. Spôsob pasenia (oplôtkový systém, pasenie s pastierom) nie je stanovený.

Prijímateľ je povinný zabezpečiť, že pasenie sa vykonáva podstatnú časť dňa. Zvieratá majú mať podstatnú časť dňa k dispozícii pasienok, aby sa mohli pásť (viac ako 6 hodín). V prípade zvierat, ktoré sú ustajnené, no súčasťou je aj pasienok (nie nespevnený vonkajší výbeh), ku ktorému nemajú obmedzený prístup, sa teoreticky môžu pásť 24 hod denne. Pokiaľ sú zvieratá na pasienku, prikrmovanie nie je zakázané, predpoklad však je, že zvieratá v čase prítomnosti na pasienku sa budú pásť a suché krmivo bude slúžiť len ako doplnok. Zvieratá môžu byť v čase ustajnenia (napr. večer) prikrmené aj v ustajňovacích priestoroch. Organizácia pasenia by mala zabezpečiť, že pasienok poskytuje priame spásanie porastov (nielen výbeh).

Prijímateľ vedie evidenciu pasenia, v ktorej uvedie najmä informáciu, ktoré zvieratá sa v daný deň nepásli a z akého dôvodu.

Vybranými kategóriami zvierat sú:

- a) ovca a koza samičieho pohlavia od 12 mesiacov veku,
- b) dojnica, t. j. samica hovädzieho dobytku s evidovaným príslušným úžitkovým zameraním, vhodná na produkciu mlieka na trhové účely, ktorá sa aspoň raz otelila s výnimkou zvierat s čistým podielom plemena mäsového typu podľa tabuľky č. 7,
- c) jalovica, t. j. samica hovädzieho dobytku (bez ohľadu na podiel plemena mäsového typu) od 12 mesiacov veku, ktorá sa neotelila.

Platba za zlepšenie životných podmienok zvierat podporou pastevného chovu sa poskytne na počet zvierat určený podľa centrálneho registra hospodárskych zvierat (CEHZ) ako priemerný počet v období pasenia na základe denného stavu zvierat, najviac však na počet zvierat vybraných kategórií uvedených v centrálnom registri hospodárskych zvierat k 1. máju príslušného roka. Priemerný počet sa zaokrúhli na dve desatinné miesta nadol. Prepočet počtu zvierat na dobyťčie jednotky sa vykoná prostredníctvom koeficientov podľa tabuľky č. 3 a zaokrúhli sa na dve desatinné miesta nadol.

Prijímateľ získa platbu maximálne na počet dobyťčích jednotiek uvedených v CEHZ k 1. máju. Denný počet zvierat je zastropovaný stavom k 1. máju (počet dobyťčích jednotiek nie je k 1. máju zastropovaný).

Platba za zlepšenie životných podmienok zvierat podporou pastevného chovu sa neposkytne, ak počet zvierat vybraných kategórií uvedených v CEHZ k 1. máju príslušného roka nezodpovedá najmenej jednej dobyťčej jednotke.

Zviera je možné v období pasenia nahradit iným zvieraťom. Nahradenie zvieraťa sa nevyžaduje v prípade dočasného presunu z chovu v trvaní najviac 14 dní. Ovce a kozy sa na účely tohto odseku považujú za zvieratá jedného druhu.

Uplatňuje sa systém bez žiadostí na zvieratá.

Tab. 7: Hovädzí dobytok s čistým podielom plemena mäsového typu

Kód plemena	Plemeno
AA	Aberdeen Angus
AR	Aberdeen Red
AU	Aubrac
BA	Blonde d' Aquitaine
BB	Belgické modré (Belgian blue)
BR	Brahman
BS	Brangus
CI	Chianina
DX	Dexter
GA	Gasconne
GL	Galloway
HE	Hereford
HL	Highland
CH	Charolaise
L	Limousin
MA	Maine Anjou
PI	Piemontese
SB	Simentál bezrohý – výkrmový
SD	Maďarský stepný dobytok
SG	Santa Gertrudis
SH	Shorthorn
SL	Salers
SM	Simentál – mäsový
SR	Simentál rohatý – výkrmový
T	Tarantaise
U	Uckermarker
WG	Wagyu

Príloha č. 1
Odporúčania pre manažment biopásov

- odporúča sa kombinovať biopásky po vrstevnici alebo v údolnici s pozdĺžnymi plochami neproduktívnych plôch a prvkov vrátane pôdy ležiacej úhorom, tieto plochy môžu zahŕňať aj priekopy a bylinné políčka
- odporúča sa zakladať biopásky široké min. 22 m
- v páse 5 m z každej strany biopásku sa odporúča vylúčiť aplikáciu hnojív a prípravkov na ochranu rastlín (nárazníková zóna pred záletmi pesticídov)
- odporúča sa ponechať biopás na ploche dlhodobo, nakoľko viacročné porasty na biopáse majú pri správnom manažmente vyššiu kvalitu, zároveň tak nebude potrebná každoročná investícia do zakladania nových biopásov
- z dôvodu lepšieho klíčenia semien sa odporúča jesenný výsev
- na biopáse sa v prvých dvoch vegetačných sezónach po výseve odporúča nerealizovať kosenie
- kosenie biopásku sa odporúča maximálne raz ročne v termíne od 30. septembra do 31. marca, a to vždy maximálne na polovici z plochy biopásov, druhá polovica najskôr o 3 mesiace (alebo sa nemusí pokosiť vôbec), s následným odstránením biomasy
- neodporúča sa vykonávať mulčovanie, nakoľko spôsobuje omnoho vyššiu mortalitu hmyzu a stavovcov ako kosenie a súčasne vedie k neželanému hromadeniu živín, v dôsledku ktorých môže nastať šírenie expanzívnych druhov a tým zníženie kvality biopásku
- pri obnove biopásku sa odporúča v jednom roku rozoráť maximálne jednu tretinu plochy biopásov
- do biopásov sa neodporúčajú používať trávky, ktoré by časom mohli vytlačiť konkurenčne slabšie byliny a nemajú významnejší pozitívny dopad na biodiverzitu, zároveň je veľmi pravdepodobné, že sa do biopásov časom dostanú aj samé
- odporúča sa najmä nepoužívať expanzívne trávky - rod kostrava (*Festuca* spp.), ovsík vyvýšený (*Arrhenatherum elatius*), smlz kroviskový (*Calamagrostis epigejos*) a